

GÜZ OKULU/SOSYAL POLİTİKA**BUGÜNÜN TÜRKİYE'SİNDE
SOSYAL POLİTİKA***Mehmet BEŞELİ**

Bir toplumda sosyal politika başlığı altında toplanacak bir dizi önlemin var oluşunun temel nedeni ne olabilir?

Sosyal politika adı altında bir uzmanlık alanının oluşmuş olması, bu alanın en ince detaylara kadar yasal düzenlemelerle, tüzük ve yönetmeliklerle tanımlı hale getirilmesi, ciddi denilebilecek parasal bir kaynağın bu alan için harcanabilir durumda olması ortada bir sosyal sorunun varlığına üstelik önemli bir sosyal sorunun varlığına işaret etmektedir.

Oysa sosyal politika niye var ya da sosyal politika nedir sorusuna verilecek yanıt bir tanımdan ziyade sosyal politikaların müdahale etme çabası içinde oldukları "sosyal sorunun" ne olduğunu anlamaktan geçmektedir.

Sosyal politikalara ilişkin basit gözlem düzeyinde bir inceleme, bunların esas olarak "iş göremezlik" durumlarına yönelik bir önlemler bütünü olduğunu ortaya çıkarmaktadır. "İş göremezlik" durumları, hastalık, sakatlık, işsizlik, yaşlılık vb. durumları içermektedir.

"İş göremez" olmak niye bir sosyal sorun olarak tanımlanmaktadır sorusu bu noktada önem kazanıyor. Hasta olan bir insan, belirli bir süre içinde iyileşir; yaşlılık normal bir insanlık halidir; işsiz olmak, çalışmamak var olan toplum içinde kimileri için hiç de rahatsız edici bir durum değildir; sakatlık ise fiziksel kimi aktiviteleri

yerine getirme konusundaki eksikliklere gönderme yapar. Ama diğer taraftan bunlar, sosyal politikaların nesnesi haline getirildikleri için, söz konusu "sosyal sorunun" bir parçası haline de getirilmekte, gelmektedirler.

Sosyal politikalar, işgöremezlik durumu ile ilgili olduğu için, ilk adımda "sosyal sorunun" bir iş görme biçiminin toplumsal ilişkilerin merkezine yerleştirilmesi olduğunu tespit etmekle işe başlamak yanlış olmayacaktır.

Kapitalist toplum her şeyin ama her şeyin, alınır satılır bir mal (meta) haline dönüştürüldüğü bir toplumdur. Her şeyin metalaşması, insanın ayrılmaz parçası olan emek-gücünün de metalaşması süreciyle birlikte yürür hatta bu süreci kendisine temel yapar. Başka bir ifadeyle emek gücünün meta haline geldiği bir durumda, herhangi bir ürünün meta olmaktan kurtulması mümkün değildir.

Bu açıdan bakıldığında, son dönemlerde daha önceden görüntü olarak alınır-satılır gözükmeyen sağlık ve eğitim gibi kimi hizmetlerin, alınır-satılır hale gelmesini sağlığın ve eğitimin metalaşması olarak gören kimi yorumlar, emek-gücünün meta haline gelmesi ile metalaşma süreci arasındaki ilişkiyi doğru kavramaktan uzaktırlar. Bu hizmetleri üreten ve tüketen emeğin metalaşması, bu hizmetlerin metalaşmasının da ön koşuludur.

Sağlık ve eğitim hizmetlerini üreten emeğin meta haline gelmesi ve hepsinden önemlisi emek-gücünün genel anlamıyla alınır-satılır olması, meta ilişkileri

*Birleşik Metal İş Sendikası, Genel Sekreter Yardımcısı

dışındaki alanı çok kısa bir süre içinde sıfır noktasına çeken bir tarihsel süreç olarak yaşanmıştır. Sağlığın ve eğitimin metalaşmasını olumsuzlayanlar, genelde emek-gücünün metalaşmasını olumsuzlamadıkları ve bir şeyi kendilerinin göremediği için yok zannettiklerinden, kapitalist ilişkilerinin bir biçiminin karşısına bir başka biçimini çıkarmakta; ama ne acıdır ki bu savundukları kapitalist ilişkinin ısrarla kapitalist bir ilişki olmadığını iddia etmektedirler. Kafa karışıklığı, mücadelenin de sınırlarını daha mücadele başlamadan belirleyen bir etken haline gelmektedir.

İnsanın, insani faaliyetlerini, yaşamını devam ettirilmesi kapitalist toplumda şarta bağlı hale getirilir. "İhtiyacın olan araçları temin edebilmek için karşılığını vermek zorundasın". Bu karşılığın ölçüsü emekgücünden başka bir şey değildir. Dolayısıyla tüm alışverişin, eş değerlerin değişimi biçiminde gerçekleşmesinin ölçüsü, alınan ve verilen metaların her birinin eş değerde emek-gücü içeriyor olmasıdır.

Konumuz açısından ele alırsak, insanın yaşamını devam ettirmesi emek gücünün satılması şartına bağlanması, iş görmenin bu özel, tarihsel ve dolayısıyla geçici biçiminin temel insan faaliyetinin yerine ikame edilmesi olduğundan, bunun gerçekleşmediği iş görmezlik durumlarının nüfusun hepsi açısından değil, ama giderek büyüyen bir kesimi açısından "sosyal bir sorun" haline gelmesi, yaşamın devamını kesintiye uğratan durumların ortaya çıkması sonucunu doğurmaktadır.

Nüfusun giderek büyüyen bir kesiminin emekgücünü satabiliyor olmaya bağlı kılınan yaşamlarının idamesi, bu şartın yerine getirilemediği her durumda ciddi tehdit altına girmektedir. Dolayısıyla, sosyal politika diye adlandırılan önlemler bütünü, aynı başlık altında toplanabilecek olsa bile, sorun diye tanımladığı durumların nüfusun her bir bireyi açısından aynı anlamı taşımadığı bir bütünlük oluşturmaktadır.

İşsizlik, sosyal politika tarafından sorun olarak tanımlanan, önlem olarak ise günümüzde sigorta sistemiyle ele alınan bir durumdur. İşsizlik, çalışma zamanının olmaması, boş zaman olarak da pek ala tanımlanabilir. Nüfusun tüm bireyleri açısından, boş zaman sorun değildir. Örneğin, günün 8 saatini bir fabrikada ya da bir hastanede çalışarak geçiren bir işçi için günün geri kalan 16 saati boş zamandır ama bu 16 saatlik boş zaman sosyal politika tarafından sorun olarak tanımlanmamaktadır, çünkü onlar o boş zamanı "çalışarak" kazanmışlardır. Yine aynı şekilde, hiç çalışmadığı halde boş zamanı olanlar yani günün 24 saatini boş zaman olarak kullananlar vardır. Ancak sosyal politika açısından bu gruptakiler de, sorun olarak tanımlanmamaktadır çünkü onların yaşamlarını devam ettirebilmeleri için çalışmalarına gerek yoktur. Daha doğru bir ifadeyle, onlar diğerlerinin çalışmaları karşılığında, onları sömürdükleri, onları çalışmalarının

belirli bir süresinde bedava çalıştırabildikleri için diledikleri gibi tüketebilecekleri sınırsız bir boş zamana sahiptirler. Onlar başkalarının çalışma zamanlarında, karşılığı ödenmemiş bir çalışma zamanına el koyarak boş zamana sahiptirler ve dolayısıyla görüntüde çalışarak boş zaman kazanan fabrika işçisi ya da hastane personeli (doktor, hemşire vb.) sadece kendisine değil, kendisini sömürenlere de boş zaman üretmektedir.

Sosyal politika önlemleri, çalışanların kendi dışındakiler tarafından el konulan, onlar açısından düpedüz çalışma zamanı olan bu boş zamana yönelik hiçbir şey söylemezler, söyleyemezler. Bu önlemler, var olan sömürü ilişkisini sorgulayan önlemler değildir ve olamazlar.

Bu sadece sosyal politika önlemlerinin karşılığı ödenmeden elde edilen boş zamanı sorun olarak tanımlamamasıyla ilgili değildir. Toplumun giderek daha fazla sayıda üyesinin boş zaman sahibi olduğu; ama bunu azınlığın yaşadığı gibi zenginlik ve refah kaynağı olarak değil, bir çürüme biçiminde yaşadığı duruma yönelik olarak sosyal politika adı altında getirilen çözümler, yukarıda sözünü ettiğimiz şartın yerine getirilip getirilmediğine bakarak önlemleri devreye sokarlar.

Kapitalist toplumun işçiler açısından yaşamını idame ettirebilme şartı, yani kendisini bir kapitalistin ya da genel olarak kapitalist sınıfın sömürüsüne sunma şartı, sosyal politikanın da odağında yer alır. İşsiz kalma durumuna yönelik olarak geliştirilen önlemlere bakıldığında görülmektedir ki süresi değişmekle birlikte işsiz kalan birey, daha önce çalışmış olmalıdır. Sigorta, her işsizinin sorunuyla ilgilenmez. Yine aynı şekilde, geçici süreyle sömürü ilişkileri dışına atılan bu bireyler, kısa süre içinde topluma kazandırılmalı, yani sömürü ilişkilerinin içine yeniden atılmalıdır. Bir başka nokta da, işsiz kalan birey çalıştığı süre zarfında kendi işsizlik sürecini fonlamalıdır; bu fon onun ne kadar süre işsizlik ödeneği alacağına ölçüsü olmalıdır; fakat hiçbir zaman çalışırken kazandığı geliri elde etmemeli ve fonlarının tamamını kullanmamalıdır.

Başlangıçta sorduğumuz soruya yani, sosyal politikanın uğraştığı "sosyal sorunun" ne olduğu sorusuna yanıt verecek olursak bu sorunun adı proletaryadır. Yaşamını idame ettirebilmesi emek gücünü satabilmesine yani çalışmasına bağımlı olan, ancak çalışması kendisini sömüren kapitalistlere belirli bir süre bedava çalışmak şartına bağımlı kılınan proletarya kapitalist sistemin temel sorunudur.

Proletarya, çalışmasına kapitalistler tarafından izin verilenlerdir. O'nun değeri, kapitalistini ne kadar büyüttüğü ile ölçülmektedir. Kendi emeğinin sahibi değil, emeğine bağımlı olduğu için, emek-gücünü satmak zorunda kaldığı bir bütün kapitalist sınıfın ücretli kölesidir.

Sömürülmek şartıyla yaşamını idame ettirebildiği için, farklı işgöremezlik durumlarına düştüğünde yani sömürü ilişkilerinin dışında kaldığında nasıl yaşayacağı ya da yaşamak için ne tür yollara başvuracağı kapitalist sistemin bekasını düşünenler açısından gerçekten uykuları kaçıran bir durumdur.

Kimi gençlerin evlerinin duvarlara yaptıkları grafitileri mülklerine saldırı olarak algılayan ve terörize olan küçük-burjuvaların siyasal olarak gericileşerek faşizan oluşumlara (sivil faşist hareketler, polis devleti vb.) destek verdikleri, burjuvazinin sınıfının adını aldığı kentlerden kent-dışına kaçarak, kameralı özel güvenlik kuvvetleriyle korunan toplu yerleşim birimlerinde yeni sınıf mekanları oluşturdukları; işlerine gitmek için şehrin yoksul mahallelerinden araba ile geçmek yerine, helikopter satın alan şirket yöneticilerinin olduğu bir dünyada yaşıyoruz.

Bu korkudur. Bu proletarya korkusudur.

Bernard de Mandeville, proletaryanın potansiyelini çok önceden keşfetmiş, buna karşı önlemlerini sıralamış düşünürlerden bir tanesidir.

"Mülkiyet iyice güvenlik altına alınınca, yoksulsuz yaşamaktansa parasız yaşamak daha kolay olur; çünkü aksi halde işi kim yapacaktı? Bunlar açıklıktan ölmeye bırakılmamalı, ama ellerine biriktirecek kadar para da geçmemeli (...) Yoksulların büyük bir kısmının hiç aylak kalmaması ve kazandıklarını durmadan harcamaları, bütün zengin ulusların çıkarıdır. Yaşamlarını günlük emekleri ile karşılayanları harekete getiren tek şey, bunların gereksinmeleridir; bu gereksinmelerini karşılamak akıllılık, bunları tümüyle ortadan kaldırmaya çalışmak delilik. Bu durumda emeğiyle geçinenleri çalıştırmanın tek yolu, yeter miktarda paradır; çok az para, bunları (...) bezginliğe ve umutsuzluğa düşürür; fazla para ise dikbaşı ve tembel yapar (...) köleliğe izin vermeyen özgür bir ulusta, en güvenilir servet kaynağı, yoksul emekçilerin çokluğudur (...) bunlar donanmanın ve orduların en güvenilir insan kaynağıdır (...) çoğunluğun yoksul olduğu kadar bilisiz olması da gerekir."

Mülkiyetin güvenlik altına alınması, mülksüzlüğün kalıcı kılınması anlamındadır. Proletaryanın sözcük karşılığı değil ama tanımsal karşılığı mülksüzlüktür. Mülksüzlüğü daimi kıldığınızda, kendisini size sunmaya devam edecektir ta ki mülkiyetin toplumsallaştırılması anı gelinceye kadar.

Karl Marx'ın çok fazla bilinmeyen pasajlarından bir tanesi konuyu daha sağlıklı ele almak açısından gereklidir. Grundrisse adlı çalışmasında Marx şöyle diyor :

"Toplumun bütünü ve her bir üyesi için, zorunlu emek süresinin ötesinde bol disposable time'in yaratılması (bireyin ve dolayısıyla toplumun tüm üretici güçlerinin gelişebilmesi için serbest bir alanın

oluşturulması), bu emek-dışı sürenin oluşturulması, sermayenin perspektifinden, daha önceki tüm evrelerde olduğu gibi, bir azınlık için emek-dışı süre, serbest zaman oluşturulması şeklinde gözükür. Sermayenin ayırıcı yanı, buna sanatın ve bilimin tüm imkanlarını kullanarak yığınların artık-emek süresini artırma çabasını eklemesidir, çünkü sermayenin zenginliği doğrudan doğruya artık-emek süresinin elde edilmesinden ibarettir; çünkü hedefi doğrudan doğruya değerdir, kullanım değeri değil. Dolayısıyla sermaye, bilmeden ve istemeden, toplumsal disposable time'in koşullarının yaratılmasına, emek süresinin toplumun tümü için giderek azalan bir minimuma indirgenmesine ve böylece herkesin zamanının kendi kişisel gelişimi için serbest bırakılmasına hizmet etmek durumundadır. Ama sermayenin dinamiği, her zaman için, bir yandan disposable time yaratırken, bir yandan da bunu artık-emeğe dönüştürmektir. Eğer birincisinde çok başarılı olursa aşırı-üretim katlanmak ve sermayenin artık-emeği değerlendirmekten aciz kalması yüzünden, zorunlu emek kesintiye uğramak zorundadır. Bu çelişki ne kadar gelişirse, üretici güçlerin büyümesini yabancı emeğin temellüküyle kısıtlamanın artık imkansız olduğu ve işçi kitlesinin kendi artıemeğinin kendine mal etmesi gerektiği de o ölçüde gün ışığına çıkar. Bu bir kez başarılıncaya -ve disposable time antitetik biçiminden (yani bir yanda serbest zamanın yaratılmasının, öbür yanda işçi sınıfının artık-emeğine bağlı olması) kurtulunca- bir yandan zorunlu emek süresinin tek sınırı toplumsal bireyin ihtiyaçları olacak, bir yandan da toplumsal üretici güçler o derece hızlı gelişecektir ki üretim artık toplumun tümünün zenginliğine yönelik olarak hesaplanırsa dahi, herkesin disposable time'ı artacaktır. Çünkü gerçek zenginlik, tüm bireylerin gelişmiş üretici güçleridir. Bu noktada artık zenginliğin ölçüsü emek süresi değil, disposable time'dir. Emek süresinin zenginlik ölçüsü olarak alınması, zenginliğin yoksulluk üzerine temellendirilmesini ve disposable time'in artık-emek süresiyle karşıtlık içinde ve bu karşıtlık sayesinde varolmasını -bireyin tüm vaktinin emek süresi olarak tespit edilmesini ve dolayısıyla bireyin çıplak emekçi düzeyine alçaltılmasını, emeğine tabi kılınmasını- önvarsayar. En gelişmiş makina, o halde, işçiyi bir vahşinin çalıştığından, ya da kendisini en basit en kaba aletlerle çalışacağından daha fazla çalışmaya zorlar."

Bu pasaj, Marx'ın kendi düşüncesini en yoğun ve en dikkatli biçimde ifade ettiği pasajlardan bir tanesidir. Kendi emeğine tabi kılınarak, sömürünün nesnesi haline dönüşen proletarya için boş zaman insan olarak alçalma, ekonomik olarak yoksullaşma anlamına gelirken, kapitalist için artı-değerin inanılmaz büyümesi, zenginlik kaynağıdır. Proletarya açısından boş zamanın bir diğer anlamı ise, zorunlu emeğin bile kesintiye uğraması, sömürü ilişkilerinin dışına atılmak, işsiz kalmaktır.

Güncel kriz tartışmalarına bu açıdan yaklaştığımızda, krizleri giderek artan sayılarda

proleterin sömürüsüne kapitalistler tarafından son verildiği dönemler olarak adlandırmak mümkündür. Sömürü üzerine temellenmiş bir sistemin krizi zaten başka türlü de olamazdı. Sömürüye kapitalistler tarafından bu geçici son verilme durumu, proletaryanın saflarında büyük bir panik ve endişeye neden olur ve kriz dönemleri aynı zamanda proletaryanın, sömürü koşullarının ağırlaştırılmasını kabule razı edildiği terbiye dönemleridir.

Kapitalistlerin kendi krizlerini proletaryanın sömürsünü sınırlayarak (artı-değeri gerçekleştirmediği sürece artı-değer üretimine ihtiyacı yoktur) aşma çabası, proletarya açısından da öğretici olmak zorundadır. Kapitalist sömürüye son vermeden, yani Marx'ın terimleriyle "işçi kitlesinin kendi artı-emeğinin kendine mal etmesi"nin gereklerini yerine getirmek proletaryanın en acil görevidir.

Marx'tan yukarıda alıntıladığımız uzun pasaj, aynı zamanda kapitalist toplumda bir sorun olarak tanımlanan "iş göremezlik" durumlarını ya da boş zamanın, çalışmamanın aslında hiç de sorun olması gerekmediğini ortaya koymaktadır. Marx'ın yaşadığı çağın üretici güçlerinin gelişmişlik düzeyi dikkate alındığında bugün bu durum çok daha geçerlidir. Zorunlu emek süresi tüm tarihsel gelişim içinde giderek bir minimuma doğru gerilemiştir. İşçilerin halen bu kadar uzun çalışmalarının ve çalışamaz duruma düştüklerindeki yaşam fonlarını bile bugünkü çalışmalarıyla ödedikleri bu günkü sosyal düzenin, saçmalığının ardında yatan tek neden vardır. Kapitalist egemenlik ve sömürü!

Toplumun ve onu oluşturan bireylerin ihtiyaçları için zorunlu olandan fazlasını çalışmak, kapitalist diktatörlüğün proletaryayı köleleştirmesinden başka bir nedenden kaynaklanmamaktadır. İnsanlığın ve gezegenin yıkımına neden olan bu diktatörlüğün yıkılması koşulları olgunlaşmıştır.

Sosyal politika önlemleri, proletarya sorunundan kaynaklanmaları; daha başka bir ifadeyle proletaryaya karşı önlemler olmaları nedeniyle, ama proletaryanın kapitalistler karşısındaki konumunu değişmez kabul ettikleri için, proletaryanın her geçen gün artan sayısı ve sorunları karşısında çaresiz kalmaktadırlar. Kimi kapitalist sınıf temsilcileri, karşılıksız gelir transferini savunur noktaya gelmişlerdir. Kennedy hanedanının kurucusu olan zatin, 1929 buhranında dediği gibi: "servetimin diğer yarısını kurtarabileceğimi bilsem, yarısını karşılıksız verirdim."

Kapitalistlerin serveti bu sosyal sorunu çözmeye yetmez. Kapitalistlerin kendisini bu sosyal sorunun çözümüne engeldir. Proletarya açısından atılacak küçük adım, sömürünün nesnesinden kurtuluşun öznesi olmaya doğru atılacaktır.

Proletaryanın her geçen gün kalabalıklaşması, kapitalistlerin onları Mandeville'nin akıllarıyla, düzen

sınırları içinde tutacak önlemlerini birer birer boşa çıkarmaktadır. Tüm dünyada sosyal güvenlik sistemleri çökmüştür, işsizlik sigortaları krizlerle birlikte hızla tükenmekte, hükümetler bu fonları kullandırmamak için türlü şeytanlıklar yapmaktadırlar.

Bu sadece, sosyal politikalar alanında değil, bir bütün olarak devletin örgütlenmesinde ciddi dönüşümlere neden olmaktadır. Kendisi de bir kapitalist yapılanma olan devlet, giderek kalabalıklaşan proletaryanın yönetimi konusunda yaşadığı krizleri aşabilmek adına tüm dünyada yeniden yapılanmaktadır. Bu yapılanma, yürütme erkinin güçlendirilmesi, yasamanın bir tiyatro sahnesine dönüştürülmesi, askeri ve sivil bürokrasinin gücünün kısıtlanarak, teknokratların yürütmenin gücünü paylaştıkları, ulusal kapitalist sınıfların iktidar bloğu içindeki güçlerinin, uluslararası mali sermayenin lehine azaltıldığı, toplumun giderek daha üstüne doğru çekilmeye başladığı ve bu çerçevede, proletarya ile olan ilişkisini yoksullara yardım, hayırseverlik, sadaka, paralı ya da zorunlu askerlik gibi kurumlarla yeniden düzenlemeye çalıştığı daha doğrusu kendi iradesinden bağımsız olarak yapmaya zorlandığı bir süreçtir.

Kimi yaklaşımlar, bu tür girişimleri kapitalist sınıfların bir kısmı tarafından desteklenen ve güncel adıyla neo-liberal denilen akıma fatura etmeye çalışmaktadır. Özellikle neo-liberallerin sosyal politikalar konusundaki yaklaşımı, bu akımın kapitalizme kendilerine göre bir yön verme girişi olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla, kapitalizm sınırları içinde bir başka alternatif mümkündür, iddiası neo-liberalizmin bu özelliğinin tamamlayıcısıdır. Bu eleştirmenlere göre, kapitalizmin doğuşunda sosyal politikalar yoktu, ona dışaldı ve kapitalizm bunları kabul etmek zorunda kaldı.

Bu eleştiriler diğer taraftan, kapitalizmin ilk dönemlerinde temel sorununun proletaryanın disipline edilmesi, çalışma ahlakının bu sınıfın içinde yayılması için bugün de kimi örneklerini gördüğümüz, ama bugün çağdışı kabul edilen yöntemler uyguladığını, sosyal politikanın ise hak temelli bir yaklaşımın eseri olduğunu savunurlar. Bunlar bu sayede kapitalizmi olduğundan başka bir şeye dönüştürmenin mümkün olduğunu iddia ederler.

"Hak temelli yaklaşım" ve "kapitalizmi olduğundan başka bir şeye dönüştürme". Bunlar sosyal-demokrat zirvalardan başka bir şey değildir. Hak, denilen sermayenin egemenliğini kabul etme şartına bağımlıdır ve tümüyle burjuva bir kavramdır. Bu eleştirmenler, sosyal politikaların kapitalizmi neye dönüştürdüğünü ise söyleyemezler; çünkü, kapitalizmin değişen çehresi, kapitalizmin üzerinde yükseldiği zemine hiç dokunmamaktadır. O zemin emek gücünün meta olmasına neden olan tarihsel ve toplumsal ilişkiler bütünüdür. Dönüştüğünü sandıkları kapitalizm emek gücü üzerindeki egemenliğini, ücretli

kölelik sistemini ve hepsinden önemlisi kendi yeniden üretimi için gerekli olan proletaryanın disipline ve terbiye edilmesi araçlarından hiç birini terk etmiş değildir.

İlk dönemlerinde serseriler ve dilencileri (proletaryanın ta kendisi), damgalayan kapitalizm, daha sonra bunları çalışma kamplarında toplayarak fabrika disiplinine hazır hale getirmiştir. Bugün dünyanın pek çok ülkesindeki cezaevlerinde yapılan üretimin ulaştığı boyutlar, bu alandaki ilerlemenin gerçek durumunu ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, işsizlik ve açlıkla terbiye sistemleri yine devam etmektedir. Bugün "gelişmiş" ve "dönüşmüş" kapitalizm, bunu işsizlik sigortaları aracılığıyla yapmaktadır.

Eskisine göre daha insani değil mi? Hayır değil. Marx'ın dediği gibi, bir vahşinin çalıştığından daha fazla çalışmak, bir vahşinin yediğinden daha az tüketmek mi daha insani?

Bu tür neo-liberalizm eleştirileri hala sınıf uzlaşmasının mümkün olabileceği hayalleriyle yaşıyorlar. Kendilerinin böyle yaşamasında bir sorun yok! Ama proletaryanın önemli bir kesimini de bu düşüncelere inandırmaya devam ediyorlar.

Bunun çok sayıda örneğini vermek mümkün: Bu ülkede Emek Platformu olarak kurulan yapılar ve bunların birleşenlerine bakın. Örneğin TTB, TMMOB benzeri örgütler. Bunlar kendilerini emek örgütleri olarak adlandırıyorlar. Oysa, içinde emekçilerin yer aldığı ama esas özellikleri küçük/büyük burjuvaların da aynı örgütte olduğu yapılanmalardır bunlar. Bunların yönetiminde de bir gelenek olarak nedense kendisine sol adı veren, yapılar ittifaklar yer almaktadır. Bu solun, sınıfsal temelini değerlendirmesi gereken noktadır. Proletarya içindeki etkisi sınırlı olan, işçi sendikalarındaki gücü belli olan solun, farklı sınıfların harmanlandığı örgütlerde işbaşında bulunabilmesi düşündürücüdür ve kendi sınıfsal kökeninin ipucunu vermektedir.

Türkiye'deki bir başka trajik durum, kamu çalışanlarının hangi sınıftan olduğuna hala karar verilememiş olmasıdır. Emekçi sözü, bu kararsızlığın açık kanıtıdır. Kimdir emekçi? Hiçbir tarihselliği olmayan bir kategoridir. Küçük esnaf ve sanayici de emeğini kullanır ama mülk sahibidir ve yanında çalıştırdığı işçilerle aynı sınıftan değildir. Kimi açıklama ve metinlerinde resmi olarak emekçi lafı etrafında kendilerini ifade eden bu kesim, sadece söylem olarak işçi sınıfının parçası oldukları vb. sözler de edebilmektedirler. Ne demek parçası olmak? İşçi sınıfından mısın, değil misin?

Kamu çalışanları sendikacılık hareketi, bu temel sorunu çözemediği için, kafa karışıklığını uzlaşma terimleriyle zamana yaydığı için, işçi sınıfı hareketinin dinamizminden önemli parçaları koparıp almıştır. 657'nin iş güvencesini kazanılmış hak olarak görmek, işçi sınıfı ile kapitalizm arasındaki ilişkiyi kavramamaktır. İşçilerin kapitalizmde işgüvencesi yoktur ve olamaz. İşçiler, tüm kazanımlarını kapitalizme karşı mücadele vererek elde ederler ya da kaybederler. Kendilerine 657'nin iş güvencesi mi, grev hakkı mı diye öneri getirildiğinde iş güvencesi tercih edenlerin grev hakkından yoksun bir toplu görüşme düzeninden yakınma hakları yoktur.

Proletaryanın sayıca kalabalıklaşması onun tarih sahnesine çıktığı andan bu tarafa ayrılmaz özelliği olan kendi iç rekabeti sorununu ne yazık ki kendiliğinden bir biçimde ortadan kaldırmamaktadır. Birbirinin yerini kapabilmek için, herkesin koşullarının kötüleştiği bir rekabet proletaryayı bugün kapitalistler karşısında güçsüz kılan en önemli sorunlardandır.

Bu rekabet proleterlerin kapitalist egemenliğin ve sömürünün sınıra dayandığını ve önlerinde koskoca bir dünyanın açıldığı görmemelerinden kaynaklanmaktadır. Yoksa kendisini geçici olarak sömürmeyeceğini ilan eden kapitaliste karşı daha elverişli sömürü koşullarına razı olacağı mesajını niye versinler?

Bu açıdan ele alındığında sosyal politikaların işaret ettiği sosyal sorun, proletarya açısından kurtuluş sorunundan başka bir anlama gelmemektedir.